

Rahandusministeerium
procurement@fin.ee

Teie: 25.09.2026 nr 12.2-1/3896-1
Meie: 12.10.2026 nr 1-23/2026/5707

RMK tagasiside Euroopa Komisjoni määruse eelnõule „Regulation on Public Contracts and Concessions“

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) tänab võimaluse eest esitada oma seisukohad Euroopa Komisjoni 09.09.2026 avaldatud riigihangete ja kontsessioonide määruse eelnõu kohta. RMK hinnangul sisaldab eelnõu mitmeid vajalikke muudatusi, mille eesmärk on suurendada hankemenetluste paindlikkust, digitaliseeritust ning keskenduda rohkem kvaliteedile ja tarnekindlusele. Samas sisaldab eelnõu ka sätteid, mille rakendamine võib suurendada hankijate halduskoormust ning vähendada riigihangete süsteemi paindlikkust.

1. Üldine hinnang

RMK toetab eesmärki muuta Euroopa Liidu hankeraamistik lihtsamaks, digitaalsemaks ja tulevikukindlamaks. Positiivselt tuleb hinnata kavatsust vähendada menetlusreeglite killustatust, laiendada hankijate võimalusi pidada läbirääkimisi ning parandada elektroonilist andmevahetust üle Euroopa Liidu.

Samas leiab RMK, et kavandatav määrus ei tohiks vähendada liikmesriikide võimalusi kujundada oma hankesüsteemi eripärast, turu suurusest ja administratiivsest suutlikkusest lähtuvaid lahendusi. Eesti on varasemalt väljendanud seisukohta, et riigihangete direktiivide asendamine määrusega ei ole eelistatud lahendus ning eelistada tuleks olemasoleva raamistiku lihtsustamist ja konsolideerimist. RMK peab seda seisukohta põhjendatuks ka käesoleva eelnõu menetlemisel.

2. Positiivsed muudatused

2.1 Suurem paindlikkus hankemenetluste läbiviimisel

RMK toetab eelnõus sisalduvat eesmärki laiendada läbirääkimiste kasutamise võimalusi ning luua paindlikumad menetlused keerukate ja innovaatiliste lahenduste hankimiseks. Praktikas võimaldab see paremini hankida infotehnoloogilisi lahendusi, metsandustehnikat, ehitusteenuseid ja muid valdkondi, kus hankija vajadusi ei ole võimalik täielikult kirjeldada hanke algstaadiumis.

2.2 Digitaalsete lahenduste arendamine

RMK toetab elektrooniliste hankesüsteemide koostalitlusvõime suurendamist, pakujate andmete taaskasutamist ning automaatseid kontrollimehhanisme. Andmete ühekordse esitamise põhimõte („once only“) aitab vähendada nii ettevõtjate kui ka hankijate halduskoormust.

2.3 Julgeoleku- ja tarnekindluse aspektide tugevdamine

RMK toetab selgema raamistiku loomist olukordadeks, kus esineb risk tarneahela toimimisele, küberturvalisusele või muudele julgeolekuhuvidele. Eriti oluline on see kriitilise tähtsusega infrastruktuuri, infotehnoloogia ning strateegiliste loodusvaradega seotud valdkondades.

3. Peamised probleemkohad

3.1 Kohustuslikud kvaliteedi osakaalu nõuded

RMK peab probleemseks ettepanekut, mille kohaselt peab kvaliteedi osakaal hindamiskriteeriumides olema üldjuhul vähemalt 30% ning tööjõumahukates hangetes vähemalt 50%.

Praktikas esineb märkimisväärne hulk hangitavaid kaupu ja teenuseid, mille omadused on standardiseeritud ning mille puhul lisandväärtus tekib eelkõige konkurentsivõimelise hinna kaudu. Sellisteks hangeteks võivad olla näiteks kütus, teatud seadmed, kontorikaubad, standardsed hooldusteenused või muud üheselt kirjeldatavad hankeesemed.

Kohustuslike kvaliteedikaalude kehtestamine:

- suurendab hindamismetoodikate keerukust;
- kasvatab vaidlustusriski;
- suurendab menetluse kestust;
- tekitab täiendavat halduskoormust nii hankijatele kui pakkujatele.

RMK ettepanek on säilitada hankija õigus kasutada põhjendatud juhtudel ainsa hindamiskriteeriumina hinda või kulupõhist näitajat. See lähenemine on kooskõlas ka Eesti varasemalt väljendatud seisukohaga.

3.2 Strateegiliste eesmärkide kohustuslik integreerimine

Eelnõu suurendab keskkonna-, sotsiaal-, innovatsiooni-, julgeoleku- ja vastupanuvõime kaalutluste tähtsust riigihangetes.

RMK toetab strateegiliste eesmärkide arvestamist juhul, kui need on konkreetse hanke esemega sisuliselt seotud. Samas ei tohiks riigihange muutuda universaalseks regulatiivseks instrumendiks kõikide poliitikaeesmärkide saavutamisel.

Hankijal peab säilima kaalutlusõigus hinnata, millised strateegilised eesmärgid on konkreetse hankega seotud ja milliste kriteeriumide kohaldamine on proportsionaalne.

3.3 Suurenev aruandlus- ja andmekogumiskohustus

RMK peab oluliseks vältida olukorda, kus hankemenetluste lihtsustamise eesmärgil kehtestatav regulatsioon suurendab tegelikkuses aruandluskoormust. Eelnõu kohaselt peavad liikmesriigid koguma senisest enam andmeid ning looma täiendavaid andmeruume ja automatiseeritud kontrollilahendusi.

RMK hinnangul tuleks:

- lähtuda olemasolevate infosüsteemide kasutamisest;
- vältida dubleerivaid aruandlusnõudeid;
- rakendada ainult selliseid andmekogumise kohustusi, mida on võimalik täita automaatselt.

4. Teemad, mille osas Eesti võiks taotleda muudatusi

RMK teeb ettepaneku, et Eesti toetaks läbirääkimistel järgmisi muudatusi:

- säilitada võimalus kasutada põhjendatud juhtudel üksnes hinna põhist hindamist;
- muuta kvaliteedi miinimumosakaal soovituslikuks, mitte kohustuslikuks;
- jätta alla rahvusvaheliste piirmäärade jäävate hangete regulatsioon liikmesriikide pädevusse;
- muuta strateegiliste eesmärkide arvestamine hankija jaoks riskipõhiseks ja paindlikuks;
- piirata täiendavad andmekogumise kohustused automaatselt kogutavate andmetega;

- laiendada hankijate võimalusi pidada läbirääkimisi ning muuta hankelepinguid olukordades, kus turuolukord või avalik huvi seda põhjendab;
- lihtsustada avaliku sektori üksuste vahelist koostööd ning grupisiseste teenuste kasutamist.

5. Kokkuvõte

RMK toetab eelnõu eesmärke suurendada hankemenetluste paindlikkust, digitaliseeritust ja vastupanuvõimet ning parandada Euroopa Liidu siseturu toimimist. Positiivseks tuleb pidada läbirääkimiste võimaluste laiendamist, elektrooniliste lahenduste arendamist ning julgeoleku- ja tarnekindluse aspektide tugevamat arvestamist.

Samas leiab RMK, et lõplik regulatsioon peab vältima liigset detailset reguleerimist, säilitama hankijate kaalutlusõiguse ning tagama, et halduskoormus tegelikult väheneks. Eelkõige vajavad täiendavat analüüsi kohustuslikud kvaliteedikriteeriumide osakaalud, strateegiliste eesmärkide kohustuslik rakendamine ning uued aruandlusnõuded. RMK hinnangul peaks Euroopa Liidu hankereform suurendama praktilist paindlikkust ning vähendama bürokraatiat nii hankijate kui ka ettevõtjate jaoks.

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Maarja-Viorika Vasko

Õigus- ja hangete osakonna juhataja